

ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χριστιανική Γραμματεία Ι

Ενότητα 1-Α14: Λατίνοι Πατέρες

Αναστάσιος Γ. Μαράς, Δρ Θ.
Πρόγραμμα Ιερατικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σκοποί ενότητας

- Να ενημερώσει για τον Βίο και το έργο Λατίνων συγγραφέων.

Περιεχόμενα ενότητας

- Τερτυλιανός (155-222).
- Μινούκιος Φέλιξ (± 200).
- Κυπριανός Καρχηδόνας (210-258).
- Νοβατιανός (± 250).
- Αρνόβιος (± 300).
- Λακτάντιος (± 320).

Τερτυλιανός (155-222) 1/3

- Γεννήθηκε στην Καρχηδόνα, σπούδασε σε Αθήνα (Φιλοσοφία) και Ρώμη (νομικά).
- Ρητοροδιδάσκαλος, χριστιανός εξ αιτίας των μαρτυριών των χριστιανών το 194.
- Επιστροφή στην Καρχηδόνα, Απολογητής
- 207: Μοντανιστής.
- *Apologeticus*: ανασκευή κατηγοριών και επίκριση ηθών και πίστης Εθνικών.
- *De testimonio animae*: αποδεικτικά στοιχεία για την ύπαρξη του Θεού από την ανθρώπινη ψυχή.

Τερτυλιανός (155-222) 2/3

- De prescriptione: prescriptio=ένσταση. Η Γραφή ανήκει στους ορθοδόξους και μόνο αυτοί μπορούν να χρησιμοποιούν επιχειρήματα από αυτήν, όχι οι αιρετικοί.
- Adversus Marcionem: αναιρεί τη δυαρχία.
- Adversus Praxeam: (Πραξέας: Υιός ο Πατήρ με την προσθήκη ανθρώπινου σώματος, δεν δεχόταν το Άγιο Πνεύμα) αναιρεί Μοναρχιανισμό.
- Τίποτε κοινό μεταξύ Ακαδημίας και Εκκλησίας.
- Η θρησκευτική εμπειρία αρμόζει στις απλές ψυχές του δρόμου, όχι στις φιλοσοφημένες.
- Βέβαιη η νίκη των πιστών εξαιτίας του αίματος των χριστιανών. Σπέρμα. Semen est sanguis Christianorum.

Τερτυλιανός (155-222) 3/3

- Ηθική αυστηρότητα.
- Εκκλησία = ταμείον πίστεως και φύλακας της αποκάλυψης. Τη θεωρούσε ως καθεαυτό το Πνεύμα, αναιρώντας την αξία της (ως Μοντανιστής).
- Θεός: τρία πρόσωπα (σε μορφή, όχι σε ουσία). Η τριαδικότητα ανάλογη των τριών λειτουργιών της ψυχής.
- Ο πρώτος ο οποίος γράφει χριστιανικά κείμενα στα Λατινικά.

Μινούκιος Φέλιξ (±200)

- Αφρικανός ρήτορας.
- Octavius: διάλογος δυο φίλων, ενός χριστιανού και ενός εθνικού περί Θεού και θρησκείας.

Κυπριανός Καρχηδόνας (210-258)

1/3

- Γεννήθηκε στην Καρχηδόνα από ευγενείς γονείς, δικηγόρος και διδάσκαλος.
- 246: Χριστιανός, μοίρασμα της περιουσίας του.
- 248 Επίσκοπος Καρχηδόνας.
- 250: Διωγμός Δεκίου, φυγή.
- Κατηγορείται για τη στάση του από τους Ομολογητές, κ.ά., ανάδειξη Φορτουνάτου ως επίσκοπου στη θέση του.

Κυπριανός Καρχηδόνας (210-258)

2/3

- Κατά της συγχώρησης των πεπτοκότων από ομολογητές → σχισματική ομάδα (Μάξιμος).
- Αποκεφαλίσθηκε μπροστά στο ποίμνιό του.

Κυπριανός Καρχηδόνας (210-258)

3/3

- De lapsis.
- De Ecclesiae unitate.
- Salus extra ecclesiam non est.
- Η Εκκλησία είναι ενιαία, μητέρα και κιβωτός, τη διοικεί τοπικά ο κάθε επίσκοπος, αλλά συνολικά όλοι οι –ίσοι μεταξύ τους- επίσκοποι, όπως έκαναν και οι Απόστολοι.
- Ηθική αυστηρότητα.
- Μετάνοια και αναβαπτισμός για τους αιρετικούς.

Νοβατιανός (±250) 1/2

- Με καταγωγή από την Αφρική ή τη Φρυγία.
- Ετοιμοθάνατος βαπτίσθηκε και χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος, αλλά διέφυγε τον κίνδυνο.
- Ηθική αυστηρότητα, και κατά πεπτοκότων.
- De Trinitate: σαφής διάκριση τριαδικών προσώπων, αυστηρότητα προς τους Μοναρχιανούς.

Νοβατιανός (±250) 2/2

- 251: επίσκοπος Ρώμης ο Κορνήλιος.
- Έγινε Σχισματικός με τη δημιουργία δικής του Εκκλησίας, πέθανε ως μάρτυρας.
- Αυστηροί ηθικιστές στην Ανατολή: Καθαροί.
- Στη Δύση: Νοβατιανοί ενωμένοι με τους οπαδούς του Ιππόλυτου Ρώμης.

Αρνόβιος (± 300)

- Ρητοροδιδάσκαλος στη Σίκα της Νουμηδίας.
- Εθνικός, πολέμιος του Χριστιανισμού.
- Έγινε χριστιανός μετά από όνειρο.
- Προκάλεσε τη δυσπιστία τοπικού επισκόπου.
- *Adversus Nationes*: εκφράζει ευγνωμοσύνη στο Χριστό, ο οποίος τον οδήγησε στην οδό της αλήθειας.
- Η αθανασία βεβαιότερη στο Χριστιανισμό, απ' ότι στους φιλοσοφικούς διαλόγους και τις μυστηριακές τελετές.

Λακτάντιος (±320) 1/3

- Μαθητής Αρνόβιου, ο συστηματικότερος Λατίνος.
- Φτωχός ρητοροδιδάσκαλος στην Αφρική.
- Στη Νικομήδεια μετά από πρόσκληση του Διοκλητιανού, μεταστροφή σε χριστιανό.
- Διδάσκαλος του υιού του Μ. Κωνσταντίνου, Κρίσπου, χριστιανός Κικέρων.
- De orificio Dei: το δημιούργημα του Θεού, ο άνθρωπος, αρμονική σύνθεση ψυχής και σώματος.
- De ave rphonice: (σε στίχους) κάθε χίλια χρόνια αναγεννάται στον ανατολικό Παράδεισο ο Φοίνικας=ανάσταση Χριστού.

Λακτάντιος (±320) 2/3

- De mortibus persecutorum: ελεϊνό το τέλος των διωκτών αυτοκρατόρων.
- Institutiones divinae: το πρώτο συστηματικό θεολογικό έργο στα Λατινικά. Ασταθής θεολογία.
- Στην κορυφή όλων ο Θεός.
- Πριν τη δημιουργία δυο πνεύματα: Υιός και μετά την πτώση ο διάβολος ή αντίθεος.
- Τους ακολούθησαν οι άγγελοι και οι δαίμονες.
- Υιός: δεξί χέρι του Θεού.

Λακτάντιος (±320) 3/3

- Διάβολος: αριστερό χέρι του Θεού.
- Τους ακολουθούν στο έργο τους άγγελοι και δαίμονες.
- Σύγκρουση αγαθών και κακών δυνάμεων → 2η γέννηση Υιού με ανθρώπινη μορφή για να διδάξει την αρετή και την οδό της αθανασίας.
- Σωτηρία: ζήτημα ανθρώπινης θελήσεως.
- Δυαρχικές γνωστικίζουσες οι αντιλήψεις του.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

